

ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กกำพร้า

นางสาววิมล หาญตระกูล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-567-208-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012330

Self Concept of Orphans

Miss Vimol Hantrakool

ศูนย์วิทยุกระจายเสียง
ศูนย์วิทยุโทรทัศน์การ
A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

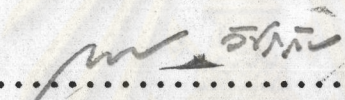
1986

ISBN 974-567-208-4

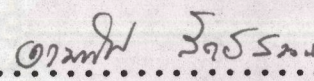
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กกำพร้า
โดย น.ส.วิมล หาญตระกูล
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์
ปีการศึกษา 2529

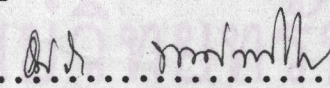

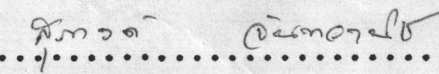
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการ สอววิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ งามพิศ สัตย์สงวน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี จันทวานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กกำพร้า
ชื่อนิสิต นางสาววิมล หาญตระกูล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่า เด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์แห่งหนึ่ง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในค่านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองด้านร่างกาย
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองด้านศีลธรรมจรรยา
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองด้านส่วนตัว
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองด้านครอบครัว
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองด้านสังคม
6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองด้านการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัย 2 แบบคือ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามแบบ Likert Scale ที่ปรับมาจากแบบสอบถามของ วิลเลียม เอ็ช พิตท์ ให้เด็กกำพร้าตอบด้วยตนเองในเวลาเดียวกัน ส่วนการวิจัยอีกอย่างเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเข้าไปใช้ชีวิตในมูลนิธินี้ และสัมผัสกับเด็กโดยตรง มีการสังเกตและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และศึกษาเฉพาะกรณีเพื่อเป็นตัวอย่าง 8 ตัวอย่าง การวิจัยนี้ใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 10 เดือน ประชากรประมาณ 20 คน มีอายุระหว่าง 12-20 ปี

จากการศึกษาจะได้ผลการวิจัยดังนี้คือ

ด้านร่างกาย: เด็กกำพร้าโดยส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อร่างกายค่านบวก มีความพึงพอใจต่อร่างกายของตน เด็กหญิงจะสนใจเรื่องการแต่งตัว เด็กชายจะสนใจเรื่องความสูงบ้างเล็กน้อย

คำถามศีลธรรมจรรยา: เด็กกำพร้าทั้งหญิงและชายมองตนเองก็บ้างเลวบ้างปะปนกันไป ไม่ค่อยสนใจเรื่องการเข้าวัดและโบสถ์ พุคเ้กับเพื่อน บางครั้งไม่ซื่อสัตย์ และหยิบฉวยของ ๆ คนอื่นเมื่อมีโอกาส

คำถามส่วนตัว: เด็กกำพร้ามีความคิดว่าตนเป็นคนร่าเริง พุคเก่ง คุยสนุก อาจจะพูคในเรื่องจริงบ้างไม่จริงบ้าง เป็นคนคิดมาก อัจฉาริษาคนอื่นที่มีคนมาสนใจและเอาใจใส่ พุคไม่สุภาพ ชอบใช้อำนาจกับรุ่นน้อง

คำถามครอบครัว: เด็กกำพร้ามีความคิดว่าคนไม่ชอบสภาพที่เป็นอยู่ เบื่อหน่ายบ้าน เพราะคนในบ้านที่คอยนิทากัน ทะเลาะกัน ไม่ชอบให้ใครรู้ว่าตนอยู่สภาพเช่นนี้ เกรงว่าคนอื่นจะดูถูก

คำถามสังคม: เด็กกำพร้าคิดว่าตนควรจะไปสัมผัสโลกภายนอกมากกว่านี้ เพราะอยู่ในบ้านจะทำให้มีความคิดแคบ ๆ มีมนุษย์สัมพันธ์ไม่ดี ไม่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น คิดว่าตนเป็นใหญ่ แต่ให้ความช่วยเหลือคนอื่นพอสมควร

คำถามวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง: เด็กกำพร้ามีความคิดเห็นว่าคุณเองเป็นคนไม่ขยัน ชอบผัดวันประกันพรุ่งอยู่เสมอ เป็นคนเฉื่อย เบื่อง่าย

จากการศึกษาพบว่า คำตอบเกี่ยวกับตนเองที่เด็กกำพร้าตอบในแบบสอบถามนั้น ไม่ตรงกับพฤติกรรมและข้อคิดเห็นที่เด็กกำพร้าแสดงออกเสมอไป จากการสังเกตและพูดคุยกับเด็กกำพร้าในขณะที่ผู้วิจัยใช้ชีวิตอยู่ในมูลนิธิ ผู้วิจัยพบว่าความคิดเห็นของเด็กกำพร้าเกี่ยวกับตนเองจะมีทั้งคานบวกและคานลบผสมกันอยู่ บางครั้งจะมีความรู้สึกอย่างหนึ่ง และบางครั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองจะเปลี่ยนไป ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ แต่ในการตอบแบบสอบถาม คำตอบค่อนข้างจะตายตัวในคานใดคานหนึ่ง เพราะผู้ตอบถูกบังคับให้เลือกราคำตอบหนึ่งในห้าของ Likert Scale ฉะนั้นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจึงเป็นข้อมูลที่เป็นภาพนิ่ง แต่ข้อมูลจากการสังเกต และใช้ชีวิตใกล้ชิดกับเด็กกำพร้าทำให้เข้าใจถึงการปรับเปลี่ยนทางความคิดของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ขึ้นเกี่ยวกับเด็กแต่ละคน การใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทั้งสองวิธีจึงทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้นในการศึกษาเด็กกำพร้าในครั้งนี้

Thesis Title Self Concept of Orphans
Name Miss Vimol Hantrakool
Thesis Advisor Associate Professor Dr. Amara Pongsapich
Department Sociology and Anthropology
Academic Year 1986

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine the self concept of orphans in the following aspects:

1. Physical Self
2. Moral Ethical Self
3. Personal Self
4. Family Self
5. Social Self
6. Self Criticism

The study was carried out using quantitative and qualitative techniques. Participant observation and intensive interview were field techniques employed by the researcher while living in the orphan home. Twenty cases were observed by the researcher and Likert Scale questionnaires adapted from William H. Fitt were completed by the 20 orphans.

Research findings are:

Physical Self: From the questionnaires, most orphans viewed themselves positively, The girls showed more concern of presenting good appearance than the boys who preferred to be tall.

Moral Ethical Self: The orphans presented mixed responses in the questionnaires. They did not have clear ethical values. In practice, they were not religious. In some cases lack of honesty were apparent in the form of lie and minor theft.

Personal Self: The orphans responded in the questionnaires and presented themselves to others to be jolly, talkative, and happy. However, intermixed in the jolly atmosphere, there were conflicts and rivalry between individuals.

Family Self: Although the questionnaire responses were positive, in fact, the orphans were not happy. Inferiority complex were manifested in different forms.

Social Self: In general, the orphans felt they were sociable and belong to the community. On the other hand, conversation with orphans indicated that they felt shut-in and lack human relations at times. In practice, most orphans learned to adjust to the setting reasonably well.

Self Criticism: Both the questionnaire responses and observation indicated that the orphans were quite critical of themselves. They admitted being lazy, lack motivation, and did not have future goals.

Questionnaire responses sometimes did not agree with the observation made by the researcher. Questionnaire responses were generally static. The respondents were forced to choose one of the five answers. The choice only represented momentary reaction. In real life, attitudes and behaviors are dynamic. Participant observations and personal interview provided the researcher the opportunity to learn the

dynamism of the character of the orphans. By utilizing both quantitative and qualitative research techniques, the findings presented in this thesis then become more meaningful. Information on lives in an orphanage was presented in this study.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ฝ่าย กระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเรียบร้อยเป็นรูปเล่มออกมาได้ ทั้งนี้บุคคลที่มีส่วนส่งเสริมอย่างสำคัญ คือ คร.อมรา พงศาพิชญ์ และคร.สุภาวค์ จันทวานิช ขอขอบพระคุณ คร.พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และคร.งามพิศ สัตย์สงวน เป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาหารือ คอยแนะนำ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนให้กำลังใจอยู่เสมอ ผู้ศึกษารูลึกซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่อนุญาตให้ทำการวิจัยในสถานสงเคราะห์นี้ได้ หากมิได้รับความกรุณาจากท่านเหล่านี้ งานการศึกษาวิจัยคงไม่สามารถศึกษาวิเคราะห์จนสำเร็จสมบูรณ์ออกมาได้ดังที่คาดหวังไว้

วิมล หาญตระกูล

กันยายน 2529

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	หน้า
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ท
บทที่	

1	บทนำและระเบียบวิธีวิจัย	1
	ความสำคัญของปัญหา.....	1 ✓
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3 ✓
	สมมติฐาน.....	3 ✓
	ขอบเขตในการวิจัย.....	3
	กรอบแนวความคิดทฤษฎี.....	4
	ระเบียบวิธีวิจัย.....	18
	วิเคราะห์ข้อมูล.....	31 ✓
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	43
2	ข้อมูลเบื้องต้นสถานสงเคราะห์บ้านสอยดาว.....	46
	ข้อมูลเด็กกำพร้า.....	48
	สภาพที่อยู่.....	51
	การเขียน.....	53
	การทำงาน.....	55
	การใช้เวลาว่าง.....	56
	สุขภาพอนามัย ความสัมพันธ์.....	58
3	ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองจากการศึกษาเฉพาะกรณี	60 ✓
	ตัวอย่างที่ 1.....	61
	ตัวอย่างที่ 2.....	66

บทที่

หน้า

ตัวอย่างที่ 3.....	70
ตัวอย่างที่ 4.....	72
ตัวอย่างที่ 5.....	76
ตัวอย่างที่ 6.....	80
ตัวอย่างที่ 7.....	85
ตัวอย่างที่ 8.....	88 ✓
4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองจากแบบมาตราวัด	93
กานร่างกาย.....	94
กานศีลธรรมจรรยา.....	100
กานส่วนบุคคล.....	105
กานครอบครัว.....	110
กานสังคม.....	114
กานการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง.....	118
5 สรุปการวิจัยและขอเสนอแนะ.....	126 ✓
เอกสารอ้างอิง.....	131 132
ภาคผนวก.....	138
ประวัติผู้เขียน.....	167

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถาม	22
2	แสดงระยะเวลาการเข้าไปเก็บข้อมูล	28
3	แสดงจำนวนของเด็กกำพร้าทั้งหมด	49
4	แสดงเจ้าหน้าที่ประจำบ้านสอยดาว	51
5	แสดงประชากรที่ใช้ศึกษาเฉพาะกรณี	60
6	แสดงจำนวนรอยละการมองตนเองที่ค่านเอกลักษณ์ทางร่างกาย	95
7	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ค่านความพึงพอใจทางร่างกาย	97
8	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ค่านพฤติกรรมทางร่างกาย	99
9	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ค่านเอกลักษณ์ทางศีลธรรมจรรรยา	101
10	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ค่านความพึงพอใจทาง ศีลธรรมจรรรยา	102
11	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ค่านพฤติกรรมทางศีลธรรม จรรรยา	104
12	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ค่านเอกลักษณ์ทางค่านส่วนบุคคล	105
13	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ค่านความพึงพอใจ ทางค่าน ส่วนบุคคล	107
14	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ค่านพฤติกรรมทางค่านส่วนบุคคล	108
15	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ ค่านเอกลักษณ์ทางค่าน ครอบครัว	110
16	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ ค่านความพึงพอใจทางค่าน ครอบครัว	112
17	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ ค่านพฤติกรรมทางค่าน ครอบครัว	113
18	แสดงจำนวนรอยละ การมองตนเองที่ ค่านเอกลักษณ์ทางค่านสังคม	115

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	แสดงจำนวนร้อยละ การมองตนเองที่ด้านความพึงพอใจทาง ด้านสังคม	115
20	แสดงจำนวนร้อยละ การมองตนเองที่ด้านพฤติกรรมทางด้านสังคม	117
21	แสดงจำนวนร้อยละ การมองตนเองที่ด้านเอกลักษณ์ทางการ วิพากษ์วิจารณ์ตนเอง	119
22	แสดงจำนวนร้อยละ การมองตนเองในแง่ที่ ด้านความพึงพอใจ ทางการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง	120
23	แสดงจำนวนร้อยละ การมองตนเองในแง่ที่ด้านพฤติกรรม ทางการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง	121

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1	เปรียบเทียบจำนวนเด็กกำพร้ากับอายุ	50
---	---	----

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย